

STORTINGET

Lovvedtak 15

(2022–2023)

(Første gangs behandling av lovvedtak)

Innst. 102 L (2022–2023), jf. Stortingsvedtak 929 (2020–2021)

I Stortingets møte 8. desember 2022 ble det gjort følgende

vedtak til lov

om endringer i lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

I

I lov 22. mai 2015 nr. 33 om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM-loven)

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Formål og virkeområde*

Formålet med loven er å etablere en nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM).

Norges institusjon for menneskerettigheter har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig.

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Forholdet til Stortinget*

Norges institusjon for menneskerettigheter utfører sine oppgaver selvstendig og uavhengig, og bestemmer selv hvordan arbeidet skal innrettes og organiseres.

Institusjonen skal årlig avgi en melding til Stortinget om institusjonens virksomhet og utviklingen av menneskerettighetssituasjonen i Norge. Slike meldinger skal gis innen 1. april hvert år og omfatte institusjonens virksomhet i perioden 1. januar til 31. desember det foregående året.

Institusjonen kan, dersom den avdekker forhold av en slik karakter at Stortinget bør varsles, gi særskilte meldinger til Stortinget.

Institusjonens meldinger skal være offentlige.

Stortinget kan gi utfyllende bestemmelser om institusjonens virksomhet.

§ 3 skal lyde:

§ 3 *Institusjonens oppgaver*

Norges institusjon for menneskerettigheter skal bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene i samsvar med Paris-prinsippene om nasjonale institusjoners status, særlig ved å:

- overvåke og rapportere om menneskerettighetenes stilling i Norge, herunder legge frem anbefalinger for å sikre at Norges menneskerettslige forpliktelser oppfylles,
- rådgi Stortinget, regjeringen, Sametinget og andre offentlige organer og private aktører om gjennomføringen av menneskerettighetene,
- informere om menneskerettighetene, herunder veilede enkeltpersoner om nasjonale og internasjonale klageordninger,
- fremme opplæring, utdanning og forskning på menneskerettighetene,
- legge til rette for samarbeid med relevante offentlige organer og andre aktører som arbeider med menneskerettighetene,
- delta i internasjonalt samarbeid for å fremme og beskytte menneskerettighetene.

Institusjonen skal ikke prøve enkeltsaker om krenkelse av menneskerettigheter.

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Institusjonens ledelse*

Norges institusjon for menneskerettigheter ledes av et styre og en direktør.

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Styrets sammensetning og oppnevning*

Norges institusjon for menneskerettigheters styre skal bestå av fem medlemmer.

Styremedlemmene skal representere ulike fagfelt, herunder juridisk kompetanse om menneskerettigheter, og styret skal ha kompetanse om virksomhetsstyring. Ett av medlemmene skal ha særskilt kjennskap til samiske spørsmål. I styret skal hvert kjønn være representert med minst to medlemmer.

Stortinget velger styret, herunder leder og nestleder, etter innstilling fra Stortingets presidentskap. Det skal aktivt informeres om adgangen til å fremme forslag til kandidater til styret, for å sikre en åpen og konsultativ prosess.

Styremedlemmene velges for en periode på fire år. Medlemmene kan gjenvelges, men ingen kan sitte i styret i mer enn to perioder. Det bør unngås at flere enn tre medlemmer skiftes ut samtidig.

Stortingets presidentskap fastsetter godtgjørelse til styrets medlemmer.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Styrets oppgaver*

Styret har det overordnede ansvaret for *institusjonens* faglige virksomhet, økonomi og drift. Styret skal vedta en overordnet strategi for virksomheten, godkjenne *institusjonens* virksomhetsplan, legge frem årlig melding til Stortinget, avgi årsregnskap og fremme forslag til budsjett for Stortingets presidentskap. Styret fastsetter eget økonomireglement basert på statens økonomireglement.

Styret er beslutningsdyktig når minst tre medlemmer er til stede.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Direktøren*

Norges institusjon for menneskerettigheters daglige virksomhet ledes av en direktør.

Direktøren ansettes for en periode på seks år av *institusjonens* styre etter ekstern kunngjøring. Etter ny kunngjøring kan vedkommende ansettes for ytterligere en periode på seks år. Styret fastsetter direktørens lønn, pensjon og øvrige arbeidsvilkår etter de avtaler og bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i statlig stilling.

Direktøren skal tilfredsstillende høye krav til faglige kvalifikasjoner og personlig egnethet, herunder inneha juridisk kompetanse eller annen kompetanse om men-

neskerettigheter, og bør ha erfaring fra menneskerettighetsarbeid.

Styret kan bare si opp direktøren som følge av at denne har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen som ikke er forenlig med den tillit stillingen som direktør for *institusjonen* krever. Statsansattelovens saksbehandlingsregler gjelder, så langt de passer.

Direktøren har ansvaret for den daglige administrative, personalmessige og faglige ledelse av institusjonen og for institusjonens interne organisering innenfor de rammer som styret fastsetter. Direktøren er sekretær for styret, forbereder og gir sin anbefaling i saker som legges frem for styret, og er ansvarlig for å iverksette styrevedtak. Direktøren deltar i styremøtene, men har ikke stemmerett.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Personalet*

Direktøren har det daglige arbeidsgiveransvaret for personalet ved *institusjonen*. Personalet ansettes av styret etter innstilling fra direktøren. Statsansatteloven §§ 4 til 7 om utlysning, innstilling og ansettelse gjelder. Tvister om fortrinnsrett etter statsansatteloven § 13 avgjøres av styret.

Nærmere regler om fremgangsmåten ved ansettelse og adgang til delegering av styrets myndighet fastsettes av styret i et personalreglement. Stortingets presidentskap kan revidere personalreglementet.

Ved ansettelser skal det tas hensyn til at *institusjonen* skal ha bred faglig kompetanse, herunder kompetanse om urfolks- og minoritetsrettigheter.

For ansatte i *institusjonen* fastsetter direktøren lønn, pensjon og arbeidsvilkår etter de avtaler og bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i statlig stilling.

Forvaltningsloven gjelder i saker om ordensstraff, oppsigelse, suspensjon eller avskjed. Klageorganet er Stortingets presidentskap.

Lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister gjelder for ansatte i *institusjonen*.

§ 9 skal lyde:

§ 9 *Rådgivende utvalg*

Styret oppnevner et rådgivende utvalg tilknyttet *institusjonen* bestående av minst 10 og høyst 15 medlemmer. Direktøren skal fremsette forslag til medlemmer.

Det rådgivende utvalget skal bidra med informasjon, råd og innspill til arbeidet som nasjonal institusjon.

Det rådgivende utvalget skal bestå av medlemmer fra frivillige organisasjoner, det akademiske miljø eller andre særlig kvalifiserte profesjonsgrupper, Sivilombudet, Barneombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet og andre særlig berørte offentlige institusjoner. Minst ett medlem skal ha særskilt kjennskap til samiske spørsmål.

Direktøren kaller inn og leder møtene i det rådgivende utvalget.

§ 10 skal lyde:

§ 10 *Offentlige myndigheters bistand til institusjonen*

Offentlige myndigheter og andre som utfører oppgaver på vegne av det offentlige, skal yte den bistand som er nødvendig for at *Norges institusjon for menneskerettigheter* kan utføre sine oppgaver etter denne lov.

§ 11 oppheves.

Nåværende §§ 12 og 13 blir §§ 11 og 12 og skal lyde:

§ 11 *Dokumentoffentlighet*

Alle kan hos *institusjonen* kreve innsyn i institusjonens saksdokumenter, journaler og lignende registre. Bestemmelsene i offentliglova med tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende så langt de passer. Dokumenter som utveksles mellom Stortinget og institusjonen, og som gjelder institusjonens budsjett og interne administrasjon, kan unntas fra offentlighet.

Arkivlova kapittel II, med unntak av §§ 7 og 8, gjelder for institusjonens virksomhet. Tilhørende forskrifter gjelder så langt de passer.

Direktøren, eller den direktøren bemyndiger, avgjør om et dokument helt eller delvis skal unntas fra offentlighet. Slike avgjørelser kan påklages til styret.

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Taushetsplikt*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for *institusjonen*, plikter å unngå at andre får adgang eller kjennskap til det han eller hun i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om forhold av personlig karakter. Taushetsplikten gjelder også opplysninger om drifts- og forretningshemmeligheter og informasjon som er gradert i henhold til sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Han eller hun kan heller ikke utnytte opplysninger som nevnt i første ledd i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

For øvrig gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 13 a til 13 g så langt de passer.

Ny § 13 skal lyde:

§ 13 *Behandling av personopplysninger*

Norges institusjon for menneskerettigheter kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 *Sikkerhetslovens anvendelse*

For institusjonens styre og personale gjelder bestemmelsene om behandling av sikkerhetsgradert informasjon og personellsikkerhet i sikkerhetsloven med forskrifter samt beskyttelsesinstruksen. Stortingets administrasjon er klareringsmyndighet. Stortingets presidentskap er klagemyndighet for avgjørelser truffet av Stortingets administrasjon.

Hvis institusjonen er i tvil om graderingen av en opplysning i en melding, eller mener at av- eller nedgradering bør skje, forelegger institusjonen spørsmålet for den offentlige myndighet som har utstedt informasjonen. Avgjørelsen fra vedkommende myndighet er bindende for institusjonen.

II

1. Loven trer i kraft 1. januar 2023. Samtidig oppheves instruks 30. april 2015 om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter.
2. Den som av Stortinget er oppnevnt som direktør ved lovens ikrafttredelse, kan ved åremålets utløp etter eksternt kunngjøring ansettes av styret for ytterligere en periode på seks år.

Masud Gharakhani

president

